

«نظریه ادبیات شیعی»

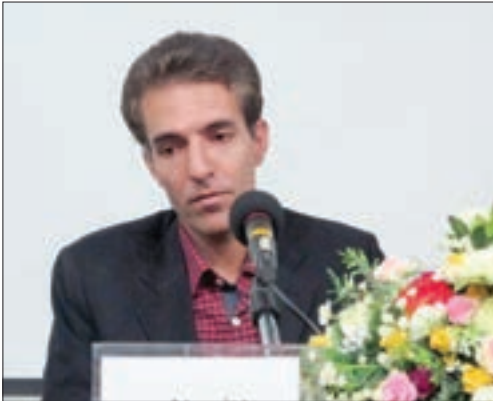
به قلم استادیار دانشگاه فردوسی

کتاب تازه ای از دکتر فرزاد قائمی، استادیار دانشگاه فردوسی مشهد، به چاپ رسید. «نظریه ادبیات شیعی» را انتشارات سوره مهر با همراهی دبیرخانه هنر حماسی و پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی به چاپ رسانده است.
ضمن طرح چهارچوبی مفهومی برای تبیین نظریه، حماسه‌گرایی تشیع، نقش آیین شیعه را به عنوان یکی از منابع اصلی فرهنگ حماسی و به‌ویژه نقش راهبرانه نیرومند فردوسی را در این روند بررسی کرده است.
نقشی که در هزارسال اخیر، در مسیر شکل گرفتن هویت اجتماعی و تاریخی ایرانیان پیوسته تقویت شده و جایگاه مهم شاهنامه در ایران امروز نیز در همین راستا قابل درک است.
کتاب در ۴۲۸ صفحه منتشر شده است.

پژوهشگر ایرانی

برنده جایزه «یوسف بکار» اردن شد

یدا... ملایری، پژوهشگر ایرانی، با کتابی درباره احمد محمود و عبدالرحمن منیف برنده جایزه «یوسف بکار» اردن شد. به گزارش ایسنا، یدا... ملایری، نویسنده کتاب «الچیران فی شرق المتوسط، و پژوهشگر اردنی عباس عبدالواحد عباس، نویسنده کتاب «عبدالوهاب عزام، به طور مشترک برنده نخستین دوره جایزه «بکار» شدند. ملایری دانشیار ادبیات همسنگ و نقد رمان عربی و پارسی دانشکدگان فارابی دانشگاه تهران است. اثر او را که به بررسی همسنگ رمان های احمد محمود و عبدالرحمن منیف [از نویسندگان مشهور جهان عرب] می پردازد، انتشارات سرشناس «دارالطلیعه، در بیروت چاپ کرده است.
انجمن نویسندگان اردن (رابطه الکتاب الاردنی) امسال نخستین دوره «جایزه یوسف بکار برای پژوهش های همسنگ شرقی میان زبان های عربی و پارسی و ترکی» را برگزار کرد.

طلبه مشهدی وزن هایی که روحانی نمی شوند!

نویسنده مشهدی، زندگی مؤسس مکتب نرجس را به زبانی داستانی منتشر کرد.
کتاب «زن ها روحانی نمی شوند» زندگی نامه داستانی فاطمه سید خاموشی (طاها یی)، به همت انتشارات به نشر به چاپ رسید. به گفته اعظم عظیمی، نویسنده کتاب که خود از داستان نویسان و فعالان

حوزوی مشهد است، این اثر ضمن وفاداری به رویدادهای اصلی زندگی شخصیت محوری کتاب، پرزاشی داستانی دارد و در نگارش آن تا اندازه ای تخیل به کار رفته است. مرحوم فاطمه سیدخاموشی (طاها یی)، از مدرسان کلاس های معارف اسلامی و علوم دینی، در سال ۱۳۴۵ مدرسه علمیه (مکتب) نرجس^(۱) را در مشهد بنیاد گذاشت.

شهریار

شهریارNEWS.IR
۲۳ شهریور ۱۴۰۲
شماره ۳۷۶

۱۰

فرهنگ و ادبیات

کتاب‌های آینده؛ عرصه تعامل خواننده با شخصیت‌ها و اشیا

شرح یک دورهمی دوستانه با چاشنی سفر و کتاب و هوش مصنوعی با حضور منصور ضابطیان

تازه ضابطیان یعنی «نوشابه زرد»، کتابی دیگر در ادامه همان مسیر سفرنامه نویسی نویسنده.

جهاد دانشگاهی در سالن فردوسی مجتمع شریعتی جهاد دانشگاهی مشهد برگزار شد و البته همراه بود با جشن امضای کتاب

آینده، بود و جمعه‌ای که گذشت، با مشارکت انتشارات جهاد دانشگاهی خراسان رضوی و پردیس فناوری‌های نرم و صنایع فرهنگی

محبوبه عظیم زاده

گزارش

این است که با افرادی که فوت کرده‌اند ارتباط مجازی برقرار کنند. آیا دیدن مردگان و حرف زدن با آن‌ها از این طریق محقق می‌شود؟ فعلا که صدای آن‌ها به گوشمان رسیده، چون می‌توانیم از خوانندگان خفته زیر خروارها خاک آهنگ‌های تازه بشنویم! علاوه بر این، می‌توانیم خودروهایی را ببینیم که هوش مصنوعی می‌راند یا لباس‌هایی را که بر اساس سلیقه آدم طراحی می‌کند. هوش مصنوعی نقاشی هم می‌کشد. می‌تواند صدای یکی را بگذارد روی تصویر دیگری و آب از آب تکان نخورد و هزارتار دیگر هم می‌تواند انجام بدهد.

این وسط، چه بر سر کتاب و نوشتن و نویسندگی و نویسنده‌ها می‌آید؟ البته تا حدودی از این تحولات صحبت شده است. مثلاً می‌گویند شغل‌های مرتبط با تولید محتوا که نویسندگی هم جزوی از آن محسوب می‌شود کاملاً از بین می‌رود یا رمانی را که یک نویسنده می‌نویسد، یک ربات هم می‌تواند بنویسد. اما واقعا کتاب‌های فردا قرار است چه تغییری را به خود ببینند؟ این، مسئله‌ای بوده که علاقه‌مندان را در یک بعدازظهر گرم مشهد کرد هم جمع کرد تا پای صحبت‌های منصور ضابطیان بنشینند. نشست که عنوان آن، کتابی برای

می‌توانید در آن دخل و تصرف هم بکنید، مثلاً قهرمان قصه، آدمی را با چاقو می‌کشد، بعد چاقو را زیر تخت پنهان می‌کند اما شما می‌خواهید چاقو در یک جای دیگر پنهان شود و این ممکن است کار کارگاه قصه‌را خیلی سخت کند. نظراتان چیست؟ تخیلی است؟ غیرممکن است؟ یا در آینده هر چیزی ممکن است؟ آنچه تا کنون از تأثیرگذاری هوش مصنوعی بر دنیای ادبیات به گوش رسیده، می‌گوید چیزی غیرممکن نیست. مدتی پیش، آمازون چیزی حدود ۲۰۰ کتاب در سایت خود ارائه داد که همه آن‌ها

به وسیله ماشین هوش مصنوعی یا همان Chat GPT نوشته شده بود یا به نوعی این پدیده در نوشتن آن‌ها دخیل بود. کتاب‌هایی در انواع و اقسام موضوع‌ها، از داستان‌های کودک گرفته تا کتاب‌هایی با زمینه روان‌شناسی و مرتبط با رژیم غذایی و حتی کتاب‌هایی درباره Chat GPT که به وسیله خود نوشته شده بود. یک کتاب دیگر که می‌توان به آن اشاره کرد، رمان کوتاهی بود که توانست جایزه ادبیات علمی تخیلی را از آن

خود کند، رمانی که پی‌رنگ و طرح اولیه داستانش کار برنامه‌نویسان بود، اما اصل آن را یک ماشین نوشت. دیگری، فیلم‌نامه یک فیلم کوتاه بود که یک ربات آن را نوشته بود و در IMDB امتیاز ۷.۵ از ۱۰ ربه دست آورده بود. اما این داستان قرار است تا کجا پیش برود؟

هم وحشتناک هم جذاب

مدتی پیش، خبری منتشر شد مبنی بر اینکه گروهی از فعالان حوزه هوش مصنوعی به همراه ایلان ماسک که خودش در فوریه ۲۰۱۹ پروژه GPT2 رونمایی کرد، در نامه‌ای سرگشاده از آزمایشگاه‌های هوش مصنوعی خواستند تا برای مدتی توسعه

مدل‌های قدرتمندتر از GPT4 را متوقف کنند. چرا؟ چون همه چیز دارد با سرعت بالایی پیشرفت می‌کند و این وحشتناک است. نکته‌ای که ضابطیان نیز به آن اشاره می‌کند و در عین وحشتناک بودن آن را جذاب هم می‌داند. اومی‌گوید: «تکنولوژی دارد به سرعت پیشرفت می‌کند. در آینده هم حتماً تغییراتی صورت خواهد گرفت. در مقایسه با گذشته حضور کتاب در زندگی ما به شدت متفاوت شده، کافی است در طی یک سفر، نرم‌افزارهای مرتبط با کتاب را داشته باشیم و در لحظه به هر کتابی که می‌خواهیم دسترسی داشته باشیم.»

بی‌نهایت دور و به فایت نزدیک

امروز بسیاری از افرادی که تمایل دارند هوش مصنوعی را در یک حوزه بسنجند، سؤالاتی را در قالب دیتا در اختیار آن قرار می‌دهند و هوش مصنوعی هم پاسخ‌هایی را بیان می‌کند. حالا اگر بخواهیم درباره تحولاتی که قرار است در حوزه نویسندگی و نوشته‌ها رخ بدهد از هوش مصنوعی سؤال کنیم، به نظراتان چه پاسخی به ما می‌دهد؟ این، کاری است که منصور ضابطیان انجام داده و نتیجه آن را در گپ و گفت روز جمعه با مخاطبانش در میان گذاشت. او تعریف می‌کند: «به سراغ هوش مصنوعی رفتم و از آن سؤال کردم که در آینده برای کتاب چه اتفاقی خواهد افتاد؟ او هم مثل ما نمی‌دانست. واقعا نمی‌دانم هوش مصنوعی چقدر می‌تواند در رابطه با حدس زدن آینده قابل اعتماد باشد. هوش مصنوعی برای ما پیش‌بینی می‌کند. زمانی می‌تواند قابل اعتمادتر باشد که پیش‌گویی کند. شما مقابل هر فردی دیتا بگذارید به هر حال می‌تواند یک پیش‌بینی داشته باشد. هوش مصنوعی می‌گوید درباره آینده کتاب‌ها فراتر از فناوری‌ها و روندهای موجود، چندین احتمال

با الهام گرفتن از مفاهیمی مانند تله پاتی، کتاب‌های آینده ممکن است داستان‌هایی را ارائه دهد که به طور مستقیم با ذهن خوانندگان ارتباط برقرار کند. این می‌تواند شامل تجربه داستان از دیدگاه شخصیت‌ها باشد. به اشتراک گذاشتن افکار و احساسات آن‌ها به شکلی که بازتابی عمیق از همدلی را به همراه داشته باشد

تخیلی نیز وجود دارد. اول، کتاب‌های مغزواکنشی. تصور کنید کتاب‌هایی که می‌تواند به صورت مستقیم با فعالیت مغز ما ارتباط برقرار کند و تجربه‌ای کاملاً متفاوت از خواندن ارائه دهد. این کتاب‌ها با استفاده از فعالیت مغزشناسی پیشرفته، احساسات ما را تحریک می‌کند و حتی می‌تواند داستان‌های شخصی‌سازی شده‌ای ایجاد کند. دوم، روایت‌های هولوگرافیک. کتاب‌های آینده ممکن است شامل پروژکشن‌های هولوگرافیک باشند که شخصیت‌ها و صحنه‌ها را به صورت سه بعدی به زندگی اضافه می‌کنند. خوانندگان می‌توانند تصاویر پویا را اضافه و با عناصر هولوگرافیک تعامل کنند و تجربه‌ای بصری و جذاب از داستان‌گویی داشته باشند. سوم، دنیای داستان‌های واقعیت‌های مجازی. با استفاده از فناوری واقعیت مجازی کتاب‌های می‌توانند خوانندگان را به دنیای داستان‌های مختلف منتقل کنند. خوانندگان قادر خواهند بود با شخصیت‌ها و اشیا تعامل کنند و خط بین ادبیات و بازی‌های تعاملی را پاک کنند. چهارم، داستان‌های ادغامی ذهن. با الهام گرفتن از مفاهیمی مانند تله پاتی، کتاب‌های آینده ممکن است داستان‌هایی را ارائه دهد که به طور مستقیم با ذهن خوانندگان ارتباط برقرار کند. این می‌تواند شامل تجربه داستان از دیدگاه شخصیت‌ها باشد. به اشتراک گذاشتن افکار و احساسات آن‌ها به شکلی که بازتابی عمیق از همدلی را به همراه داشته باشد. این می‌تواند شامل تجربه داستان از دیدگاه شخصیت‌ها باشد. به اشتراک گذاشتن افکار و احساسات آن‌ها به شکلی که بازتابی عمیق از همدلی را به همراه داشته باشد. این می‌تواند شامل تجربه داستان از دیدگاه شخصیت‌ها باشد. به اشتراک گذاشتن افکار و احساسات آن‌ها به شکلی که بازتابی عمیق از همدلی را به همراه داشته باشد.

نابوینسندە‌ای در پی ناکامی!

نگاهی به رمان «بچه‌های تانر» تنها اثر بلند روبرت والزر

کافکا، خود مانند شخصیتی داستانی که نمی‌تواند شه‌ودهای نافذش را درباره جهان و مافی‌ها تبدیل به اثر ادبی کند، موجودی است بسیار آغواگر که «جهان را می‌پوید، و سرانجام دستاوردی از او بر جا نمی‌ماند، جز «لذت خواننده».

جالب اینجاست که آنچه والزر درباره خود گفته، درباره قهرمانش سیمون هم صادق است: «حتی فکر اینکه بتوانم در زندگی اندک کامیابی‌ای داشته باشم، می‌ترساندم». فرق والزر با شخصیت داستانش این است که او داستان لطیفی می‌آفریند و درباره خواست ناکامیابی، و این گونه کامیاب می‌شود. با بچه‌های تانر سه‌گانه مشهور والزر در اختیار خواننده فارسی‌زبان قرار می‌گیرد. این کتاب رانشروبا برگردان فارسی علی عبداللّهی، مترجم خراسانی، در حدود ۳۵۰ صفحه به چاپ رسانده است.

و این را هر کسی درمی‌یابد. ولی هر کسی این را نمی‌بیند که نه فقط تنش عصبی زندگی تیهگن بلکه احساس ناب و زنده و پویای زندگی نیز در آن‌ها نهفته است.» روبرت والزر این روایت بی‌پرده را به تشویق برونو کاسیرر ناشر، پسرعموی ارنست کاسیرر فیلسوف، نوشت. یک نفس و یک قلم خوردگی، در هجده فصل دقیقاً یک اندازه. او گویی در این رمان نانویسندگان وراج این الوقتی را هجو و نکوهش می‌کند که با اضطرابی ژرف درگیرند و چنان در خودستایی و خودپرستی غرق اند که شه‌ودهای من درآوردی نانوشته‌شان بخار می‌شود و به هوای می‌رود، و آنچه هم که از ایشان بر کاغذ نقش می‌بندد چیزی نیست جز ششتی یاهو بی سر و ته. اما «این علاف تن پرور مدرن با جامه‌دان سبکش»، به قول

شهر بزرگ و یک روستاست که هرگز هیچ نامی از آن نیامده. فقط استثناً نام اسطوره‌ای-خیال‌انگیز شهر پاریس را در رمان در خلال یکی از رویاهای سیمون می‌بینیم که درواقع هیچ بخشی از رمان در آن روی نمی‌دهد. بخش درخورتوجهی از رمان به ارتباط و مناسبات میان سیمون (شخصیت اصلی داستان) با کلاوس و کاسپار وه‌دویک می‌پردازد. همچنین روابط او و برادر دیوانه وضعش امیل و مادر روان گسیخته در گذشته‌اش و پدرش و خاطرات سیمون از آن‌ها در کتاب روایت می‌شود. ظاهراً فرانتس کافکا، نویسنده بزرگ چک، از ستایشگران والزر و به‌ویژه این رمان بوده است و البته نوشته‌های این دو نویسنده شباهت فراوانی به هم دارند. کافکا درباره سیمون تانر می‌نویسد: «با چمدانی سبک و چشمانی باز و طمع‌ناپذیر، این بی‌سروپای مدرن از دل جهان می‌پوید و در پایان هیچ از او نمی‌ماند الا لذت خواننده»، و در جایی دیگر می‌نویسد: «[در قهرمان این رمان] شاهد یکی از بدترین ترقی‌ها هستیم. ولی فقط ترقی بد است که به جهان ما نور می‌بخشد».

والتر بنیامین، فیلسوف و زیبایی‌شناس آلمانی ضد امپریالیسم، دیگر ستایشگر پرشور کار روبرت والزر بوده است. او درباره این نویسنده و آثارش معتقد است: «این داستان‌ها به طرز کاملاً غیرمعمولی لطیف‌اند

گروه فرهنگ و ادبیات

کتاب‌خوان

اتفاق خوبی که برای آثار روبرت والزر در ایران افتاده این است که مترجمان آلمانی‌دان به سراغ آن رفته‌اند. به عبارتی، برخلاف بعضی آثار ادبی جهان که مترجم به جای متن اصلی، آن را بر پایه متن ترجمه انگلیسی یا فرانسوی اش به فارسی برمی‌گردانند، چند کتاب این نویسنده سوئیسی آلمانی زبان مستقیم از آلمانی و بدون واسطه زبان‌های دیگر به زبان مخاطب ایرانی انتشار پیدا کرده است. بچه‌های تانر، رمان مطرح و کمابیش مفصل روبرت والزر نیز که نخستین و تنها اثر بلند او و نخستین رمان از سه‌گانه‌اش (بچه‌های تانر، دستیار، یاکوب فون گوتنن) است، مشمول این اتفاق قرار گرفته است. این رمان داستان شخصی به نام سیمون تانر، نویسنده خودخوانده خیال‌پرستی است که مدام بدون اینکه خطایی مرتکب شود که باعث شود عذرش را بخوانند شغل‌های بی‌اهمیت خودش را ترک می‌کند؛ موجودی پوچ و بی‌قیدوبند و هزارپیشه‌ای سودایی.

والزر جایی گفته است که بچه‌های تانر را اوایل سال ۱۹۰۶ در سه چهار هفته پشت هم و بدون ویرایش و حک و اصلاح نوشته است. مکان رمان دو

زین‌تدیار

علیرضا حیدری | مدرس ویراستاری

● **ناویراسته ✖**

با وجود اینکه قیمت شیر خام ۲۵ درصد افزایش یافته است و به ۱۵ هزار تومان رسیده است؛ اما استاد تنظیم بازار اجازه افزایش قیمت ۴ محصول پر مصرف که مشمول قیمت گذاری می‌شود را نداده است.

● **ویراسته ✔**

با وجود اینکه قیمت شیر خام ۲۵ درصد افزایش یافته و به ۱۵ هزار تومان رسیده است؛ استاد تنظیم بازار اجازه افزایش قیمت ۴ محصول پر مصرف را که مشمول قیمت گذاری می‌شود، نداده است.

🔴 **نکته**

۱. **نشانه گذاری نقطه ویرگول**

۲. **حذف واژه های اضافی**

۳. **جانمایی رای مفعولی به جای خود**

#زین-تدیارپرسی